

September 2026

Duidelijke grenzen voor geothermie ter bescherming van grondwater voor drinkwater

Geothermie kan bijdragen aan de energietransitie, maar mag de huidige en toekomstige drinkwatervoorziening niet in gevaar brengen. Vewin pleit daarom voor 3D-functiescheiding: geothermie (aardwarmtesystemen) en de voor de drinkwatervoorziening belangrijke lagen in de ondergrond worden zowel verticaal als horizontaal gescheiden gehouden. Het doorboren van waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden, boringsvrije zones en Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) en Nationale Grondwater Reserves (NGR) moet niet worden toegestaan. Schuin boren voor diepe geothermie kan alleen onder strikte, vooraf juridisch vastgelegde voorwaarden.

- Borg in de Mijnbouwwet dat waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden, boringsvrije zones en ASV niet worden doorboord.
- Borg in het Programma BOG dat NGR niet worden doorboord;
- Sta schuin boren voor ondiepe geothermie onder deze gebieden niet toe.
- Sta schuin boren voor diepe geothermie alleen toe als:
 - De provinciale verordening geen verbod op schuin boren bevat;
 - Nadelige effecten op de grondwatervoorraad met voldoende zekerheid zijn uitgesloten;
 - De veilige ondergrens vooraf is bepaald en vastgelegd;
 - Er buiten het gebied verticaal wordt geboord tot onder de veilige ondergrens en pas daaronder schuin wordt geboord tot onder de grondwaterreserve;
 - Voldaan is aan de aanvullende veiligheidsvoorwaarden;
- Zorg voor landelijke criteria en kartering van de veilige ondergrens.

BESCHERMING VAN GRONDWATER VOOR DRINKWATER

Een drinkwaterbedrijf moet nu en in de toekomst de levering van drinkwater aan consumenten en andere afnemers waarborgen. Deze 'leveringsplicht' is in de Drinkwaterwet vastgelegd. Daarnaast is er de zorgplicht van overheden: zij moeten zorgen voor de juiste voorwaarden voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Bij de uitvoering van hun bevoegdheden geldt de drinkwater-voorziening als een 'dwingende reden van groot openbaar belang'. Het belang van de openbare drinkwatervoorziening voor de volksgezondheid en de economie ligt hieraan ten grondslag. De beschikbaarheid van voldoende drinkwaterbronnen van goede kwaliteit is een belangrijke randvoorwaarde om een duurzame drinkwatervoorziening te kunnen blijven garanderen.

Zo'n 60% van ons drinkwater wordt gemaakt uit grondwater. Grondwater vormt dus een belangrijke basis voor een betrouwbare drinkwatervoorziening en is een kwetsbare functie in de ondergrond. Bij ondergrondse functies zoals geothermie, moet het voorzorgsprincipe daarom leidend zijn: In de gebieden waar nu grondwater wordt onttrokken voor de openbare drinkwatervoorziening is het risico op verontreiniging door mijnbouwactiviteiten, hoe klein ook, niet acceptabel. Bij het doorboren van grondwatervoorraden bestaat het risico op permanente verontreiniging van deze bronnen voor drinkwater.

WAAROM 3D-FUNCTIESCHEIDING NODIG IS

Bij geothermie wordt warm water via de productieput opgepompt en na warmtewinning via de injectieput teruggebracht in de ondergrond. Ondiepe geothermie vindt plaats tussen circa 500 en 1.500 meter; diepe geothermie tussen circa 1.500 en 4.000 meter. Schuin boren kan ertoe leiden dat een put onder voor de drinkwatervoorziening belangrijke grondwatervoorraden komt te liggen. Een continue waterscheidende laag met voldoende hydraulische weerstand moet daarom de veilige ondergrens vormen. Deze veilige ondergrens is nog niet overal bekend.

VOORWAARDEN VOOR DIEPE GEOTHERMIE

Schuin boren voor diepe geothermie is volgens de Mijnbouwwet onder voorwaarden toegestaan. Vewin bepleit deze voorwaarden als volgt te formuleren. Schuin boren is alleen aanvaardbaar als de provinciale verordening geen verbod bevat, nadelige effecten op de grondwatervoorraad met voldoende zekerheid zijn uitgesloten en de veilige ondergrens vooraf is bepaald en vastgelegd. Buiten het gebied moet verticaal worden geboord tot beneden de veilige ondergrens. Pas daaronder mag schuin – tot onder de grondwaterreserve – worden geboord.

AANVULLENDE VEILIGHEIDSVORWAARDEN

- Bij het boren voor geothermie moet een brede buitenste buis (de conductor) gebruikt worden vanaf het maaiveld tot in een afdichtende laag om zoete en brakke watervoerende pakketten tijdens het verticale boren te beschermen.
- De veilige horizontale afstand tot het grondwaterbeschermingsgebied moet vooraf bepaald worden en vastgelegd worden in de provinciale verordening. Monitor temperatuur en waterkwaliteit binnen 50 meter van de geothermieput.
- Alleen de productieput, en niet de injectieput, mag bij schuin boren onder waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden, boringsvrije zones, ASV of NGR worden geplaatst.

NATIONALE GRONDWATERRESERVES (NGR)

De Nationale Grondwaterreserves (NGR) zijn onze oude onaantaste grondwatervoorraden die we schoon en beschikbaar houden om bij grote calamiteiten, en voor de toekomst, toegang tot drinkwater te hebben. De aanwijzing en bescherming van NGR worden door het Rijk vastgelegd in het Programma Bodem Ondergrond en Grondwater (BOG). Het Programma BOG wordt in januari 2027 ter inzage gelegd. Vewin vindt het belangrijk dat in het Programma BOG komt te staan dat NGR niet mogen worden doorboord. Schuin boren voor ondiepe geothermie moet volgens Vewin ook niet worden toegestaan. Schuin boren voor diepe geothermie kan alleen onder dezelfde voorwaarden als bij waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden, boringsvrije zones en ASV.

Meer informatie

Arjen Frentz
06 53 41 00 85
frentz@vewin.nl

Anke van Dellen
06 51403205
dellen@vewin.nl

Bezuidenhoutseweg 12 (070) 349 08 50
2594 AV Den Haag info@vewin.nl
Postbus 90611 www.vewin.nl
2509 LP Den Haag